

حکیم باشی در عصر قاجار

۲۶ تیر ۱۳۹۵ ساعت ۱۱:۴۸

بسیاری از درمان‌ها نه بر اصلی متکی بود و نه روی حساب و قاعده‌ای. عده‌ای در کمال ساده لوحی نام حکیم باشی و دعانویس بر روی خود گذاشته بودند و فقط سواد مختصری داشتند، به طوری که بتوانند روی کاغذ چند خط بنویسند. همین کافی بود که با یک شهرت کاذب عده‌ای مریض را هر روز به گرد خویش جمع آورند.

جوان و تاریخ - سبک زندگی

علم پزشکی در کمتر از یک قرن اخیر توانست به شکل امروزی خود رواج یابد. در واقع تا پیش از این حتی در کشورهای توسعه یافته امروز نیز علم پزشکی حالتی عقب مانده داشت. همین مسئله نیز سبب می‌شد تا بیماری‌هایی که برخی از آنها واگیردار و مسری بودند، به راحتی گسترش یابند و قابل کنترل نباشد. تا پیش از این در ایران و بسیاری از کشورهای بیماری‌ها به مثابه اوامر ناشناخته تلقی می‌شد و پزشکان برای درمان آنها به نوعی با شکستن طلسم و امثال اینها، متوسل می‌شدند. اینگونه بود که رمالی و مشاغلی مانند آن، به مثابه پزشکی بود:

«وضع پزشکی در تهران در یک قرن پیش بسیار ابتدائی و عقب مانده بود و اصولاً اطلاق کلمه «پزشک» در تهران قدیم واژه درستی نیست، چه در آن روزگاران در تهران پزشک به مفهوم امروزی آن وجود نداشته است و کار طبابت بدست حکیم باشی ها و یا دعانویس ها در روستاها انجام می گرفت. بسیاری از درمان ها نه بر اصلی متکی بود و نه روی حساب و قاعده ای. عده ای در کمال ساده لوحی نام حکیم باشی و دعانویس بر روی خود گذاشته بودند و فقط سواد مختصری داشتند، به طوری که بتوانند روی کاغذ چند خط بنویسند. همین کافی بود که با یک شهرت کاذب عده ای مریض را هر روز به گرد خویش جمع آورند. آن ها بر روی قطعه کاغذ و یا تخم مرغ پخته مطالبی بی سر و ته می نوشتند و آن را به دست مریض می دادند تا شفا یابد!»

«بعضی حکیم باشی ها وقتی با خیل بیماران روبرو می شدند آنها را در برابر جائی که نشسته و بر مخده ای تکیه داده بودند، به خط کرده آنگاه از زیر تشک چند قطعه کاغذ بیرون می کشیدند که بر روی آنها نام مثلاً ریشه گل ختمی، گل گاوزبان، پرسیاوش، سنا، سنبل طیب، و داروهای گیاهی دیگری از این قبیل نوشته شده بود و بعد بسته به شانس و اقبال مریض، هر یک از کاغذها و یا عبارت دیگر نسخه ها را به دست یکی از مریض ها می دادند و آنها را به امان خدا می سپردند.»^۱

۱- محمود طلوعی، تهران در گذر تاریخ، محمد حسین فرمهینی فراهانی، تهران، ۱۳۹۱، صص ۲۰۸-۲۰۷.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۲۲۱۳۸/قاجار-عصر-باشی-حکیم>